

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci

Bc. Anny Borkové

Překladatelská tvorba Jaromíra Nohavici

Předložená diplomová práce se věnuje překladatelské tvorbě Jaromíra Nohavici a klade si za cíl definovat Nohavicův překladatelský styl na základě translátologické analýzy jeho českých překladů písní B. Okudžavy a V. Vysockého. Aby mohla diplomantka své závěry dostatečně podložit, současně komentuje další české převody těchto dvou ruských bardů, o něž se zasloužili Milan Dvořák a Petr Kovařík. Tyto překlady jsou využity kontrastně – pro poukázání na případná specifika Nohavicovy překladatelské poetiky.

Práce je členěna do pěti kapitol: po úvodní kapitole věnované Nohavicovým překladům Vysockého a Okudžavy následuje teoretické pojednání o přístupech k překladu písňových textů, v němž diplomantka nastiňuje hned několik možných přístupů a teorií z per českých, ale i zahraničních badatelů. Třetí kapitola se snaží zasadit ruské bardy do českého kontextu, definovat žánr autorské písně a přiblížit čtenáři osobnosti českých překladatelů, jejichž převody jsou v následující čtvrté kapitole, představující stěžejní část práce, hodnoceny, porovnávány s ruským originálem a konfrontovány s notovým zápisem příslušné básně, následujícím po každém interpretačním rozboru. Poslední kapitola se zcela pochopitelně snaží celé téma uzavřít zhodnocením dosažených výsledků a rekapitulací specifík Nohavicova překladatelského stylu.

Zvolené téma považuji za nosné a aktuální, vezmeme-li mj. i v potaz nedávné ocenění Jaromíra Nohavici Puškinovou medailí z rukou prezidenta RF, a rád bych na tomto místě zdůraznil, že práce představila zajímavý rozbor notových zápisů v konfrontaci s ruským originálem a českými překlady a rovněž několik trefných

postřehů o Nohavicovi-překladači na základě jeho českých převodů ruských písní.

Přes výše uvedené klady však musím upozornit i na problematická místa, zásadní i marginální povahy (bez explicitně stanového pořadí, viz níže), která zbytečně snižují kvalitu předložené práce. Na tato úskalí lze rovněž nahlížet jako na otázky k diskusi:

1. Přestože je provedená analýza tří básní (*Píšu historický román a Půlnoční trolejbus* B. Okudžavy a *Vrchol* V. Vysockého) provedena poměrně důkladně, předchozí kapitoly (hlavně třetí) působí nekoherentně, neuceleně a vybrané poznatky, které se v nich objeví, povětšinou nenachází potřebné uplatnění v dalších diplomantčiných úvahách a vytrácí se do ztracena. Nabízí se otázka, proč se vlastně staly součástí práce, jmenovitě kupř. biografické údaje Okudžavy a Vysockého, které lze vyčíst prakticky z jakéhokoli slovníku ruské literatury, zmínky o Okudžavově prozaické tvorbě, pokus o charakteristiku tvorby Vysockého, torzovité medailony o několika řádcích dalších českých překladatelů obou bardů apod.
2. S předchozím bodem souvisí i připomínka obdobné povahy k teoreticko-metodologické kapitole, v níž diplomantka píše, že „translatologická analýza bude vycházet z teorií překladu předních českých a slovenských translatologů“ (s. 17), nicméně již není uvedeno, o které reprezentanty příslušných translatologických škol se vlastně jedná. Jaké modely tedy byly použity?
3. V podkapitole *Další Nohavicovy překlady* diplomantka naráží na problematiku převodu zahraničních „oper do českého jazyka a nestálosti v termínech jako přebásnění, překlad, otextování.“ (s. 6) V čem tedy tato problematika spočívá a jak lze zúročit informaci, že „Národní moravskoslezské divadlo mluví o Nohavicovi jako o „autorovi českého přebásnění““ (s. 6)

4. Je škoda, že diplomantka kontinuálně nenavázala na dosavadní stav bádání a do své práce nezahrnula již provedené interpretační sondy v podobě kupř. obhájených diplomových prací přímo na FF UK, Šárky Jasenovské (1985) a Martiny Kuželkové (2011) o překladech V. Vysockého, a na jiných vysokoškolských pracovištích ČR. Nezasvěcenému čtenáři se může zdát, že práce působí neukotveným dojmem a vlastně nepřínáleží do patřičného kontextu, o nějž se diplomantka koneckonců ve své studii snaží.
5. Rozebírá-li se originál básně/písně příslušného autora, je nosné uvodit jednotlivé úvahy – alespoň ve formě několika odstavců – zmínkou o autorově poetice, jejíž charakteristika se v práci objevuje spíše v náznaku. Nehraje právě poetika příslušného literáta nemalou roli při výběru českých ekvivalentů během překladatelského procesu?
6. Při tvorbě přehledu, jaké české převody ruských bardů se k tuzemskému čtenáři v průběhu několika dekad dostaly, diplomantka uvádí databázi Obce překladatelů, která má, bohužel, i své limity. S jakými dalšími zdroji diplomantka pracovala?
7. V práci se opakovaně vyskytuje nominativ ruského příjmení Высоцкий jako „Vysocký“, ne jako „Vysockij“. Jaké faktory se na tomto řešení mohly podepsat?
8. Jak si lze vyložit Ničoparovovu myšlenku, že město v Okudžavově tvorbě hraje «многочисленный психологический комплекс» (s. 34)?
9. Na s. 34 se píše, že Dvořákův a Nohavicův překlad básně *Píšu historický román* dostal k cílovým příjemcům „o generaci později,“ přestože „vznikají v téměř stejný čas“, a proto by se „jazykový norma obou překladů neměla výrazně lišit“. Není toto tvrzení příliš zobecňující?
10. Lze v básni *Vrchol* opravdu nahlížet na uvedená slova „vrcholy, mraky, lavina...“ (s. 48) jako na (geografické) termíny, jak je v práci uvedeno?

11. V téže básni se v Nohavicově překladu vyskytuje slovo „funébrmarš“, jehož užití „působí neobvykle a svým způsobem lidsky“. (s. 52). Co se pod touto charakteristikou ukrývá?

Přes uvedené výtky diplomovou práci Anna Borková doporučuji k obhajobě a navrhuji prozatím známku **dobře** než **velmi dobře** s tím, že o výsledné známce rozhodne průběh obhajoby.

V Praze dne 21. ledna 2018

Mgr. Lukáš Klimeš